

DOCTOR
HONORIS CAUSA

JACQUES ALPHONSE RUFFIÉ

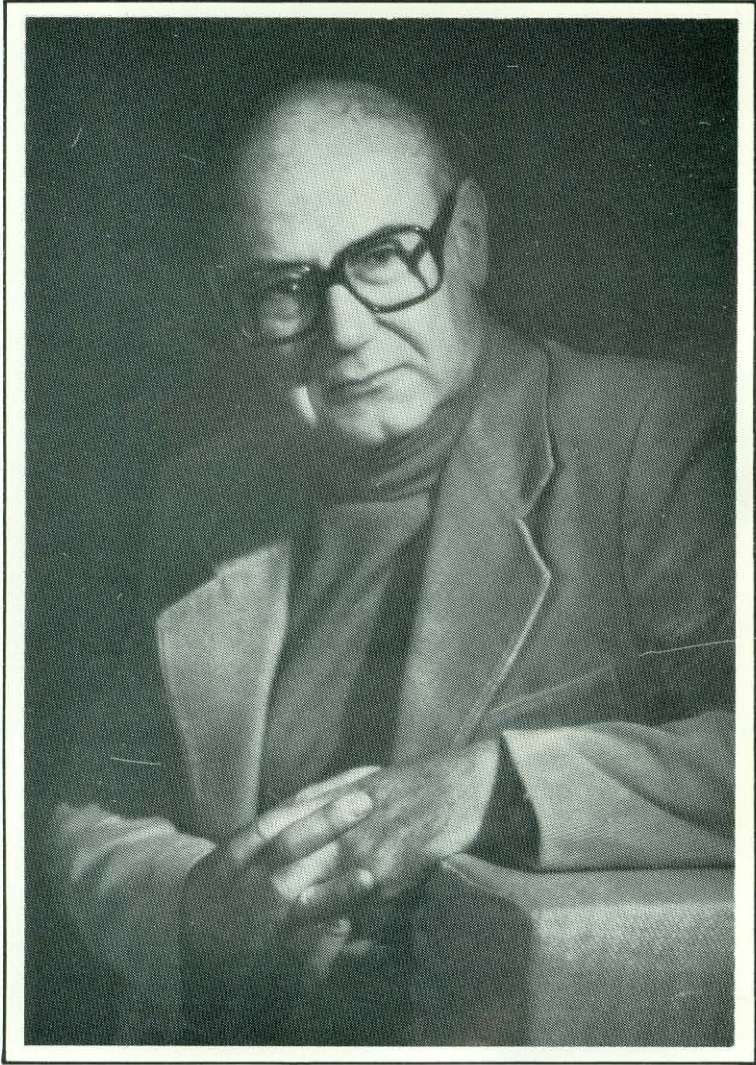
DISCURS LLEGIT
A LA CERIMÒNIA
D'INVESTIDURA CELEBRADA
A LA SALA D'ACTES
D'AQUEST RECTORAT
EL DIA 16 DE DESEMBRE
DE L'ANY 1982

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

1500372705

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

DOCTOR
HONORIS CAUSA
JACQUES ALPHONSE RUFFIÉ

DISCURS LLEGIT
A LA CERIMÒNIA
D'INVESTIDURA CELEBRADA
A LA SALA D'ACTES
D'AQUEST RECTORAT
EL DIA 16 DE DESEMBRE
DE L'ANY 1982

BELLATERRA, 1982

Il·lustració de la coberta:
PICASSO. *Ronde de la Jeunesse* (25-VII-61)

EDITAT I IMPRÈS
PEL SERVEI DE PUBLICACIONS
DE LA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
Bellaterra (Barcelona)
Dipòsit Legal: B-39.275-1982
Printed in Spain

LA MEVA RELACIÓ
AMB CATALUNYA I LA UNIVERSITAT
CATALANA

PER

JACQUES ALPHONSE RUFFIÉ

Rector Magnífic,
Estimats Col·legues,
Estimats Amics,

Tornar a estar avui davant vosaltres, per aquesta recepció que'm ofereix, és per a mi un esdeveniment sumament commovedor, i que'm fa molt honor.

La cultura catalana constitueix una de les cultures més distingides del món mediterrani, nascuda sobre els enderrocs de l'Imperi romà d'Occident. És, sens dubte, un dels rams essencials de la nostra civilització.

Permitiu-me doncs d'expressar-vos tot el meu orgull d'ésser rebut en aquesta universitat de la ciutat Comtal on retrobo tants records ben volguts. Tot seguit, la llengua que parlaven els meus avis i que no vaig emprar des de llur mort, quaranta anys fa. El meu besavi Ruffié era d'estirp ariegès i vingué, al mig del darrer segle, a instal·lar-se com a moliner al Rosselló, dins un poble de la vall de l'Agly, sobre la frontera lingüística del català i de l'occità.

En quant als avantpassats de la meva mare, s'anomenaven Riu i espletaven una petita masia prop de Llívia. Per a créixer les seves molt exigües rendes, el meu besavi Josep Riu s'havia fet marxantó i recorria les fires de Cerdanya i del Capcir per a vendre fil, llençols, bigatanes i esclops. Però el clima de Cerdanya era aspre i la gent prou pobre. L'any mil vuit-cents cinquanta-u, decidí de baixar a la plana. S'oferien a ell tres carreteres: la del Segre que l'hauria poscut treure a Barcelona, la de la Tet que l'hauria dut a Perpinyà, la de l'Auda qu'el dirigí a Limoux, a l'eixida mateixa de les muntanyes, on instal·là el seu negoci. Fou doncs l'atzar d'una tria geogràfica el qu'em féu néixer a Limoux i no a Perpinyà o a Barcelona. La meva àvia Riu em parlava català sobretot quan estava enrabiada contra mi, i això li ocorria sovint, car jo devia ésser insuportable.

Tenia quinze anys quan es va declarar la guerra d'Espanya. Dins la meva família ens sentíem com a directament concernits i escandalitzats pel fet que la República francesa no intervingués massivament a favor de la seva germana, la República espanyola, rebolcada pel fascisme. Camil Soula, professor de Fisiologia a la Facultat de Medicina de Tolosa, que fou el meu pare espiritual, era un catalanista militant, estretament lligat amb molts barcelonins: Leandre Cervera, especialment, i Jesús-Maria Bellido, mort a Tolosa, i Pi i Sunyer, i Carrasco-Formiguera.

A l'hora de l'esfondrament de Catalunya, al curs de l'hivern mil nou-cents trenta-vuit, molts es varen refugiar a Perpinyà, Tolosa i Montpeller. A Tolosa, venien al Laboratori de Fisiologia, transformat en un Centre d'Acolliment per als Catalans, i els millors amics es retrobaven ca de Camil Soula, càrter Montplaisir. S'hi comentaven les darreres notícies, circulaven rumors incontrollables. Es sentia qu'arribava aviat la segona guerra mundial. S'hauria poscut salvar Espanya si s'haguessin negat de signar els

acords de Munic: però a les democràcies les va fallar l'ànim, i també la perspicàcia. Winston Churchill havia de dir més tard: «A Munic podíem escollir entre el deshonor i la guerra: escollírem el deshonor i tinguérem la guerra».

El vint-i-sis de gener de mil nou-cents trenta-nou, tot estava acabat per a Catalunya. Afluïen els refugiats al Pertús, a Puigcerdà i La Torre de Carol. Em recordo aquella marea llastimosa dels greument nafrats i dels malalts arribats a França només per a morir. Entre ells, el poeta Antoni Machado, que jau ara a Colliure. Aquesta immigració massiva de catalans al nord dels Pirineus no posà cap problema d'assimilació, perquè érem fills d'una mateixa cultura. Per a nosaltres s'havia de revelar aviat com a benèfica. Al mes de maig de mil nou-cents quaranta, l'exèrcit francès de la metròpoli es desagregà, rebolcat pels blindats i els avions d'Alemanya, aquells mateixos qu'es venien d'entrenar contra Espanya. Un armistici, provisorí, talla França en dues parts: una zona nord, ocupada pels nazis, una zona sud, més exigua, controlada per un govern sense poder ni voluntat, sota la presidència del vell mariscal Pétain. Aquest estatut, fragilíssim, fou caduc l'onze de novembre de mil nou-cents quaranta-dos, quan Alemanya envaí tota França, mentre els exèrcits aliats desembarcaven en Àfrica del Nord. Des de llavors, tots els joves francesos estiguérem amenaçats de deportació. Ja qu'els perills es feien cada dia més precisos, s'organitzaren cadenes d'evasió a través dels Pirineus, que permeteren a tots els qui ho desitjaven d'assolir Alger. Més de quaranta mil homes, entre els quals hi havia molts aviadors, tècnics, especialistes, es pogueren ajuntar a l'exèrcit del general De Gaulle, qui anava tost a desembarcar a Itàlia i més tard a Provença, amb els Americans. Altres joves romanien dins el territori francès on s'organitzaven en grups de guerrillers, les armes dels quals venien llançades amb paracaigudes d'avions vinguts de Londres o d'Alger. Dins totes aquelles operacions, els catalans de

la guerra d'Espanya varen tenir un paper essencial. Sense ells, sense llur experiència i llur coratge, res o gairebé res no haguera estat possible. No puc anomenar tots els qui ens varen ajudar: n'hi hagué milers, i molts d'ells han desaparegut avui. Vull no gensmenys pronunciar un nom, el de mossèn Joan Domènech, llavors capellà de Puigcerdà, qui manifestà un ànim i una abnegació extraordinaris. Després de la guerra, això li valgué la Legió d'Honor francesa de part del general De Gaulle, i una condemnaió severa dels jutjats franquistes per haver ajudat a tramuntar la frontera clandestinament. Mossèn Domènech sostingué aqueixes persecucions sense querellar-se. Tenint avui vuitanta-un anys, viu retirat a Juncosa de la Garriga, al sud de Lleida. Desitjo que li arribi aqueix missatge per a dir-li que ningú dels que conegué i ajudà quaranta anys fa no l'ha oblidat: la vida de Mossèn Joan, com li dèiem familiarment, ensenya com un heroi pot arribar a esdevenir un sant.

Ha tornat la pau, i a despit de les dificultats de tota mena, els canvis científics han reprès segons la tradició entre catalans de França i d'Espanya. Dins un domini on començava jo de treballar aleshores, el de l'immuno-hematologia i de la Transfusió Sanguínia, no puc ometre de citar els noms del doctor Armengol, qui va organitzar des de l'any mil nou-cents cinquanta-u la primera reunió, a Barcelona, dels especialistes europeus; el doctor Miserachs-Rigalt, qui dirigí durant molts anys el Centre de Transfusió de la Creu Roja, el doctor Guasch, hematòleg prestigiós, i tota la família Grifols qui ja pensava al possible fraccionament de la sang.

Tot seguit es va imposar una nova generació. I entre ella un amic meu particularment estimat, el professor Egozcue, qui sabé realitzar en el seu laboratori de genètica, malgrat mitjans reduïts, treballs de nivell internacional, qu'acceptà de venir a exposar a París, al Col·legi de França. L'en vull aquí agrair i felicitar de cor.

A despit de totes les traves que sofriren durant el mig-segle que s'acaba, la major part dels laboratoris catalans han recobrat avui el resplendor del qual fruïen abans dels anys foscos.

Per a mi, francès i català, m'alegra aquesta situació. Però voldria expressar aquí un desig: qu'Espanya es reuneixi aviat a la Comunitat Europea, on la història i la geografia li atribueixen una plaça essencial, i on, com ja ho desitjava el gran visionari de l'esdevenidor que fou el general De Gaulle, reforçarà l'element mediterrani, dins una Europa avui desequilibrada al profit de l'element nòrdic.

Dins aquest conjunt nou, qu'acompanya ja a ca nostra així com a ca vostra una autèntica descentralització administrativa i cultural, les províncies catalanes del nord i del sud podran, dins un nou quadre legal, crear entre si lligams privilegiats i retrobar una mateixa singularitat rompuda casualment tres segles enrera: això no és sinó un espai de temps molt breu de la història de la humanitat.

Estimats amics, ja he parlat molt temps, i nogensmenys molt poc dels veritables problemes científics. Però si he respost amb calor al vostre convit, no fou per a recordar-vos el qu'es sap avui dels receptors de les membranes eritrocitàries, de llur evolució en els primats i a ca nostra, o bé de la possible significació del polimorfisme genètic revelat per l'estudi directe de les seqüències de DNA dins algunes parts del cariòtip humà. No, no desitjava dir-vos el qu'es troba en els llibres o qu'es presenta dins els congressos, però sí confiar-vos el que tenia en el cor.

Després de Guernica i Oradour, de Berlin i Hiroshima, ens devem posar una qüestió fonamental: tots els descobriments dels quals el nostre segle va ésser tan fèrtil ¿feren avançar o recular la humanitat? En altres paraules, el desenvolupament de la filosofia

i de l'ètica, va seguir o no el de la coneixença i de les tècniques? No tinguérem mai tanta potència, i sembla qu'el món no sigui estat mai tan dividit, tan injust, tan desventurat. Alguns països estan prop de la famina mentre n'hi ha que, en estat de sobreproducció, han de destruir llurs excedents per a mantenir els cursos. ¿Com podríem creure, al cap de tants drames i de tants dols, que no som capaços d'edificar un món millor, que visqui en un clima de tolerància, justícia i llibertat? Per llur història, els catalans han mostrat qu'el camí de l'avenç passava per aquí, i que cap ideologia, cap dictadura no el podia interdïr molt temps.

Aquesta es la lliçó major, i potser l'única lliçó que es degui tirar de la història de les ciències d'avui. No devem admetre ni sofrir el món: el devem preparar tots junts. Us agraeixo.

CONTESTACIÓ

DE

JOSEP EGOZCUE CUIXART

Rector Magnífic,
Digníssimes Autoritats,
Senyores, Senyors,

Quan, fa ja prop d'un any, vaig demanar a la Dra. Empar Font, cap del Departament d'Antropologia, que recolzés el nomenament de Jaume Ruffié com a Doctor Honoris Causa per la Universitat Autònoma de Barcelona, la meua proposta va ser acollida amb entusiasme. Poc més tard, m'arribaren notícies que aquest entusiasme generat al Departament d'Antropologia era compartit per tots els col·legues, genetistes i antropòlegs, de les Universitats del Estat. I és lògic. Jacques Ruffié, a més de ser un científic respectat i admirat per tots els que seguim els seus treballs, és un home estimat.

Estimat per la seva senzillesa, pel seu *esprit*, per la seva *gentillesse* i la seva *bonhomie*. Mots francesos, mots catalans, que ell coneix molt bé en ambdues llengües. Perquè Ruffié, molt jove, va tenir ocasió d'aprofundir en el coneixement dels catalans en aquelles doloroses circumstàncies en què tants dels nostres millors va-

lors intel·lectuals i científics varen haver de deixar una Espanya tancada a tot el que fos ciència o cultura, fent bones les paraules escrites per Francesc Eiximenis fa prop de sis segles i que l'any 39 haurien dit

*Espanya es deserta
car els seus desacull
e als estranys es oberta*

Sí, Espanya era oberta als enemics de la llibertat. I és des de llavors que Ruffié sent creixer en si el catalanisme que ja havia heretat per tradició familiar, i que va abonar el seu mestre Camil Soula a Tolosa. I per a ell, de tot Espanya, només compta una realitat: Catalunya.

Ruffié es un home modest, que no s'assembla pas gens als que cometen pecat de *sobèrbia*, i que en els *Cent Conçeyls del Conçeyl de Cent* se'ns defineixen com a homes que «presumitz et tibatz ne solen ésser». En el seu discurs, Ruffié ens ha esgranat la història d'uns anys difícils, tant per a Catalunya com per a França. Però no ens ha comentat que, per la seva activitat a la Resistència, està en possessió de la Medalla Militar, de la Creu de Guerra i de la Creu de Voluntari de la Resistència. Ens ha ocultat que va ser citat en l'ordre del dia de l'Exèrcit. I que és Cavaller de l'Ordre Nacional del Mèrit i també Cavaller de la Legió d'Honor.

Aquesta modèstia ens posa ja en perspectiva un home polifacètic que, en totes les activitats que ha emprès, ha assolit el cim de les seves realitzacions.

En començar aquest discurs de presentació, vull agrair públicament a la Dra. Empar Font que m'hagi cedit l'honor de fer el paper de gall, expressió aquesta que no té res a veure amb la vanitat,

ja que el *Diccionario de Autoridades* diu que Gallo «llaman en las Universidades al que hace la oración laudatoria del que se ha de graduar». I, per a mi, és un honor i un privilegi fer l'oració laudatòria de Jaume Ruffié.

Ara bé, per més que aquesta cerimònia sigui, com és lògic, seriosa i solemne, vull seguir la trajectòria científica i humana d'en Jaume amb un puntejat d'humor. Perquè Ruffié, nat a Limoux, prop de Carcassona, és un home mediterrani i, per tant, és un home d'humor, que cerca sempre la llum i el blau.

Quan Alphonse Bonnafé presenta l'obra d'un altre rossellonès il·lustre, Georges Brassens, l'intitula *L'homme qui rit*. I és Brassens mateix qui, en referir-se a la platja de Sète, que clou el triangle que componen Tolosa, Perpinyà i Montpeller, ens diu:

*C'est une plage où même
à ses moments furieux
Neptune ne se prend jamais trop au sérieux
Où, quand un bateau fait naufrage
le Capitaine crie: Je suis le maître à bord!
Sauve qui peut! Le vin et le Pastis d'abord!
Chacun sa bombonne, et courage!*

No oblidem mai el bon riure! Recordem que JA no és només l'onomatopeia, sinó també l'epítom de l'humor.

Jo vaig tenir el privilegi de conèixer Ruffié l'any 1972, en un Advanced Institute celebrat a Montaldo, un magnífic castell prop de Torino, a Itàlia. En aquell moment, els seus treballs antropològics havien derivat cap a l'estudi de les bases cromosòmiques de l'evolució, especialment en relació a l'home i els seus parents més propers, els antropoides. Com que, alhora, aquest era el tema

principal de les nostres investigacions, el corrent científic i humà es va establir immediatament entre nosaltres.

Va començar llavors una fructífera època de col·laboració que, per a mi, va anar de sorpresa en sorpresa, en manifestar-se'm a poc a poc els dots personals i científics de Jacques Ruffié.

La primera sorpresa la vaig tenir poc més tard quan, en una visita a la Universitat Autònoma (llavors encara parcialment a l'Hospital de Sant Pau), Ruffié se'm dirigí per primer cop en català. D'això ve que, en parlar d'ell i amb ell, li digui Jaume.

Després, varen ser les seves idees i intuïcions al llarg de les nombroses consultes mútues sobre els problemes amb què ens trobàvem en relació amb l'evolució cromosòmica dels primats.

Finalment, en contemplar la seva projecció universal amb dues obres magistrals: *De la Biologie à la Culture*, que és ja al nostre abast en traducció castellana, i el *Traité du Vivant*; aquests llibres ageganten la figura de Ruffié, el posen en la seva autèntica perspectiva i són la demostració de la seva influència sobre el pensament científic actual.

En aquest discurs vull glossar l'obra de Ruffié des de diversos punts de vista: la seva audàcia i esperit aventurer, la seva capacitat innovadora, el seu paper de mestre i els seus esforços pacifistes per a aconseguir un món millor.

Ruffié va tenir una joventut difícil, marcada per dues guerres, la d'Espanya i la segona guerra mundial. Ell mateix ens ha recordat les paraules de Churchill i la feble actitud de les democràcies europees, que va portar a un cruel enfrontament.

I Ruffié comença la seva carrera científica en una França destrosada on, com diu Brassens:

*Des lilas y'en avait guère
Des lilas y'en avait pas
Z'étaient tous morts à la guerre*

Ara bé, ja hem dit que Jaume Ruffié és un home de gran audàcia i esperit aventurer. I no començà la seva tasca científica amb un tema vulgar, a despit de totes les dificultats; no, es llançà de ple, orientat i dirigit pel professor Vandel, en un dels temes de més actualitat del moment: l'estudi dels grups sanguinis, poc abans descoberts per Wiener. I aquest és el tema de la seva tesi doctoral en Medicina. Perquè:

*Il suffit de passer le pont
c'est tout de suite l'aventure*

I Ruffié el passà, el pont. I aquí s'inicia tota una sèrie de treballs que el portaran arreu del món, a tots els continents. Això no li impedirà d'obtenir el doctorat en Ciències l'any 1957, ni de crear el Centre d'Hémostypologie a Tolosa, l'any 1962, concreció d'una ciència que a ell deu el seu nom, ni d'obtenir la càtedra d'Hematologia a Tolosa l'any 1965.

Els seus estudis hematològics porten Ruffié a plantejar-se la publicació d'una obra monumental, la *Hématologie Géographique*, en col·laboració amb Jean Bernard: obra laboriosa, difícil, que es porta a terme perquè, com es diu en català, «de mica en mica, s'omple la pica».

De tota manera, Ruffié es troba en idèntica situació que l'autor dels *Conçeyls*, fra Feliu Piu de Sanct Guiu que, com ell mateix ex-

plica: «quan, en volguer fer un llibre que reunís tota la sapiència dels grans homs més sciencs que en lo món son, vaig pensar que, si bé volíia, non porríia». (...) «aparesquès lo Senyor Deus» (...) «E me dix de pendrer conort et de fer la mia tasca, e de pendre gran pacientia com a virtut primera, e de non m'arronsar, e rumiar ben bé la mostra».

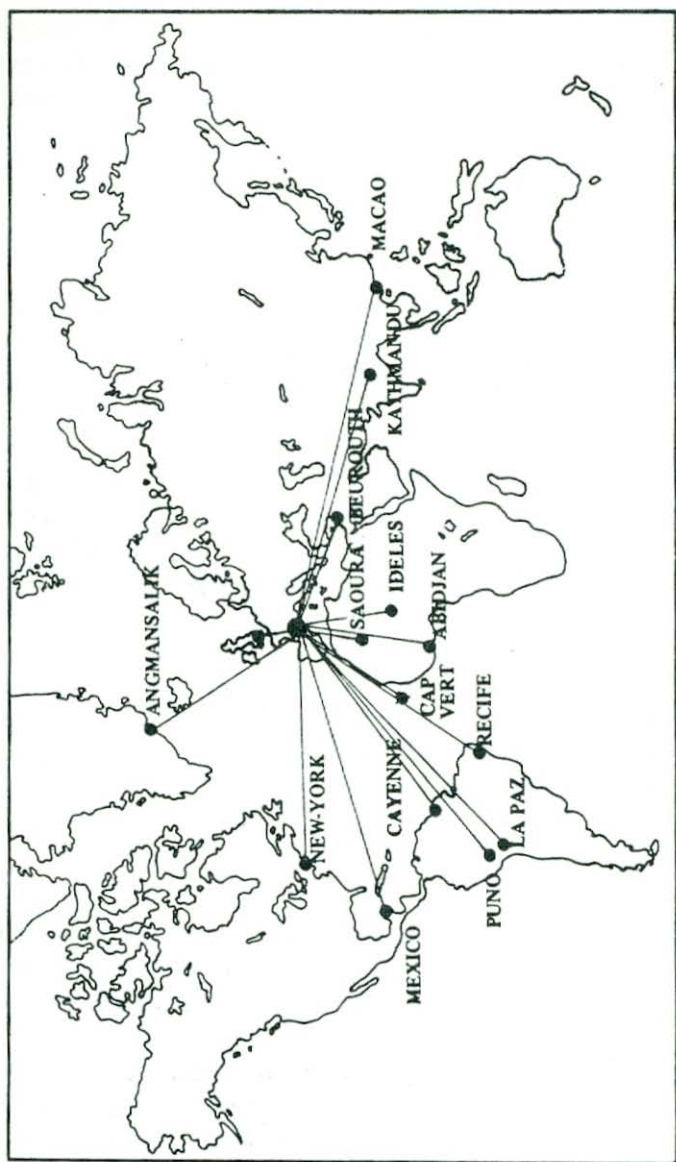
Per portar a terme un treball tan difícil, complex i monumental, estic segur que Ruffié va necessitar de virtuts similars. I així és com es va produir l'edició de la *Hématologie Géographique* en dos volums. El fet que el primer, *Hématologie Géographique: écologie humaine, caractères héréditaires du sang* aparegués l'any 1966, i el segon, *Hématologie Géographique: variations hémato-logiques acquises. L'Hématologie et l'évolution* el 1972, demostra l'enorme esforç esmerçat pels seus autors.

I és el 1972, ja professor des del 1969 de la Universitat de New York, que Ruffié, després d'haver estès la seva obra arreu del món, amb la projecció internacional del seu Centre d'Hémostypologie que mostra el mapa, és nomenat professor al Collège de France, «templo de la sabiduría» recordant les heroiques paraules d'Unamuno, on, des de llavors, és titular de la càtedra d'Antropologia Física.

Però Ruffié és un innovador. Convençut que, com diuen els famosos *Conçeyls*:

*Mostren les antigüetats
Trastos veyls, sovint corcats*

envaeix, impetuós, l'antropologia amb nous mètodes hematològics i citogenètics que són revolucionaris, i també amb nous conceptes, entre els quals el més important és la substitució del con-

Influència mundial del Centre d'Hématologie de Tolosa.

cepte de raça pel de població, eliminant així tota idea discriminatòria. Tan innovador és Ruffié, que porta l'antropologia a extrems inaudits, la regira com un mitjà i ens fa pensar en la paradoxal, increïble cabriola de Brassens:

*J'ai surpris ma maîtresse
aux bras de son mari*

Sí, Jaume Ruffié posa l'antropologia peus per amunt. I, com un nou inspector Maigret, Ruffié impulsa, des del 1952, la investigació de la paternitat, basada en l'estudi dels grups sanguinis, publica mètodes d'identificació de taques de sang i, finalment, a partir d'estudis cromosòmics de tan interès com els que ja està emprant en les hemopaties, i que l'han portat a ser un dels pioners de la citogenètica mundial, és també un dels primers a endegar una nova especialitat, la citotaxonomia, és a dir, la interpretació dels processos evolutius i de les relacions filogenètiques basada en l'estudi dels cromosomes. I és un dels primers, junt amb Jean de Grouchy, a París, i nosaltres a la Universitat Autònoma de Barcelona, a establir les relacions citogenètiques entre els antropoides i l'home, que porten a conclusions revolucionàries en relació als mecanismes evolutius, oblidant-se sortosament en aquest cas del consell que li dona Brassens quan diu:

Gare au gorille!

I és llavors que, ja professor honorari de la Universitat de Bolívia, expert de la UNESCO i de l'OMS, Ruffié desenvolupa el seu tret més peculiar i diferenciador: la capacitat sintètica.

Perquè som molts els científics que, de forma més o menys modesta, podem contribuir a ampliar els límits de la ciència. Però són molt pocs els escollits, els que són capaços d'abastar la totalitat

dels coneixements i arribar a sintetitzar-los de forma coherent i lògica.

Això és, precisament, el que Ruffié ha fet en les seves dues obres mestres: *De la Biologie à la Culture* i *Traité du Vivant*, en les quals dóna una concepció genètica de l'antropologia, i resum les dades de la biologia actual, de forma inèdita i magistral.

Sí, perquè Ruffié és un mestre. És un home que ha creat escola, que ha suscitat vocacions. Tots els que hem tingut contacte amb Ruffié hem rebut d'ell un exemple del que, amb Brassens, podem dir:

*dans mon âme il brûle encore
à la manière d'un feu de joie*

I és que Ruffié ha estat sempre un home obert als seus deixebles, un home sempre disposat a acollir, aconsellar, orientar, dirigir i participar, un home jove, un home generós.

Al llarg d'aquest discurs, he esmentat més d'un cop la saviesa continguda en els *Cent Conçeyls*. Però n'hi ha un que no val. I és el que diu:

*Si dones tot l'aur que tens
no t'en resterà pas gens*

Això no és cert referit a Jaume Ruffié. Ell ha donat sempre tot l'or, científic i humà, que tenia. Però com a modern alquimista ha sabut transformar en or tot el que tocava, i sempre n'hi ha restat per donar-lo a les noves generacions que arribaven al seu laboratori.

Finalment, Jacques Ruffié, científic i humanista, autor d'obres literàries de mèrit com *L'Histoire de la Louve*, que, portant sempre al seu cor Catalunya és, com em diu a la seva dedicatòria, *une nouvelle que commence à Barcelone et finit à Perpignan*, és també i sobretot un campió de la pau i de la llibertat, convençut que la pau ens espera quan superem les nostres limitacions biològiques.

Ruffié coneix bé els perills de la ciència. Ha viscut la manipulació dels científics per raons polítiques. Recorda les experiències nazis, coneix la dictadura de Lissenko a l'època de Stalin, ens avisa dels perills amb què ens enfronta la manipulació genètica, tècnica que ens porta als límits de la ciència ficció, i ens recorda que hem d'estar sempre alerta, com diuen els savis *Conçeyls*:

*Sanct Jordi, Sanct Jordi
vuyletz que us recordi
si aranyes matetz
que ni han de tan fines
que filen trenynes
que no les veyetz*

Sí, la ciència pot ser perillosa, la ciència pot ser traïdora, i embolicar-nos en les seves teranyines polítiques, i és per això que necessitem desesperadament persones que, com Ruffié, ens mantinguin alerta dels seus perills.

Però Ruffié és optimista. En acabar la seva magna obra *Traité du vivant*, ens diu:

«Som massa conscients per a ser feliços. Ja els nostres avantpassats vivien en l'angoixa del que no coneixien ni comprenien. Tenien un futur que ells sols podien imaginar. L'angoixa va impulsar l'evolució cultural, i va obrir el camí a la recerca i la innovació».

A poc a poc, l'home avança, i és gràcies als seus esforços que progressa. Com diu Ruffié amb tota raó: *Une humanité heureuse eut sans doute disparu à jamais*. Són les moltes dificultats amb què s'ha topat l'home les que han provocat lluites, guerres i enfrontaments, i, al mateix temps, han estat les forces bàsiques del progrés cultural de la humanitat.

Per a Ruffié, «En realitat, el *sapiens* no ha assolit la totalitat de la seva "hominització cultural", que no pot produir-se com a resultat de cap modificació biològica, sinó que serà el producte d'una nova integració social.

Això implica abandonar certs conceptes que encara constitueixen l'arrel de la nostra forma de viure i un canvi profund de les estructures nacionals i internacionals. Només així podrem sortir de l'*impasse* en què ens trobem en l'actualitat i descobrir nous horitzons.

La «terra promesa», tan esperada, no serà ja un mite, sinó una realitat. Aquesta visió no es pas utòpica, sinó que es basa en els nivells integradors de l'evolució.

Però aquest canvi no es pas inclòs en cap programa genètic; tampoc no ens serà imposat per cap força selectiva. No depèn ni de l'atzar ni d'un miracle, sinó de la nostra consciència i de la nostra voluntat. Estem, per tant, sols enfront del nostre destí.

Oblidem els dubtes i les misèries del passat. Som nosaltres, i tan sols nosaltres, els que tenim la responsabilitat de preparar la humanitat dels propers mil·lennis, una humanitat alliberada de les restes del nostre comportament animal, que porti finalment l'*Homo sapiens* a un món construït a la seva pròpia imatge».

Aquestes paraules reflecteixen una actitud pacífica, pacifista i pacificadora, que és típica de Jacques Ruffié, actitud modèlica que de bon grat voldríem que s'estengués com una taca d'oli, arreu del món.

Rector Magnífic, els mèrits de Jaume Ruffié son ben patents. És en reconeixement d'aquests mèrits que us demano per a ell el títol de Doctor Honoris Causa per la Universitat Autònoma de Barcelona, perquè, com deia Alfons Xè el Savi en les *Partidas*, el candidat «ha buen entendimiento del texto e de la glosa desa ciencia, et buena manera et desembargada lengua para mostralla».

I és per això que, emprant les paraules del *Libro de Alexandre*, on per primera vegada apareix en llengua espanyola la paraula Doctor, vull dir a Jacques Ruffié el que Alexandre Magne va dir a Aristòtil:

*Yo so tu escolar   tú eres mi doctor
aprenderé lo que dixieres   muy de bon amor
espero tu conseje   cuemo del Criador.*

BIBLIOGRAFIA ESCOLLIDA

DEL PROFESSOR

JACQUES ALPHONSE RUFFIÉ

- RUFFIÉ J., CARRIÈRE, M., HURON, R.: «Répartition des groupes sanguins du système ABO en Haut-Languedoc», *Bull. Soc. Hist. Nat.*, Toulouse 85, 172, 1950.
- CARRIÈRE, M., RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Iso-immunisation maternelle due aux facteurs A et B», *Sang*, 23, 1, 62, 1952.
- CARRIÈRE, M., RUFFIÉ, J.: «Présence d'une agglutinine naturelle anti-M chez une femme ayant présenté des accidents obstétricaux», *Sang*, 23, 6, 527, 1952.
- RUFFIÉ, J., CARRIÈRE, M.: «Production of a blocking anti-D antibody by injection of D^u red cells», *Brit. Med. J.*, ii, 1954, 1951.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Investigaciones de las substancias de grupo en las manchas de sangre», *Medicina Clínica*, 18, 4, 273, 1952.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Sur l'identification des taches de sang sec», *Ann. Méd. Lég.*, 32, 5, 351, 1952.
- PLANQUES, J., MERLE, R., RUFFIÉ, J.: «La recherche officieuse de la preuve sanguine aux fins d'édification personnelle des pères présumés ou prétendus», *Ann. Méd. Lég.*, 32, 5, 1952.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Agglutinine anti-P familiale. Etude sérologique et génétique», *Rev. Hémato.*, 7, 4, 519, 1952.
- RUFFIÉ, J.: *Les groupes sanguins chez l'homme*, Masson, 1953.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Recherches médico-légales des antigènes sanguins du type Rh dans les taches de sang sec», *Acta Medicinæ Leg. et Soc.*, 111-119, 3-4 juillet 1954.

- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Une réaction d'hémagglutination passive pour l'étude des hypo et des agammaglobulinémies», *Sang.*, 27, 8, 836-837, 1956.
- BOUISSET, L., HARANT, H., RUFFIÉ, J.: «Action de l'hibernation expérimentale sur l'évolution de *Trypanosoma equiperdum* (Doflein 1901) chez le rat blanc», *C.R. Soc. Biologie*, 150, 1277, 1956.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Sur une nouvelle méthode d'identification du sang humain», *Ann. Méd. Lég.*, 36, 1, 17, 1956.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., BIERMÉ, R.: «The antiglobulin test in ABO hemolytic disease of the newborn», *VI Congrès Int. Transfusion Sanguine*, Boston, 1956.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Absorption des anticorps anti-Fy^a par le sang desséché», *C.R. Soc. Biol.*, 151, 2, 393, 1957.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Action des immuns sérums anti-protéines sur les hématies tannées revêtues de fractions protéiques différentes», *C.R. Soc. Biol.* 151, 4, 779, 1957.
- RUFFIÉ, J., MOULINIER, J., DUCOS, J.: «Repartición de los grupos ABO en los Pirineos Centrales», *Sangre* 2, 400-414, 1957.
- RUFFIÉ, J., HURON, R.: «Sur l'hérédité du daltonisme», *Acta Gen. Stat. Med.* 7, 2, 259, 1957.
- BIERMÉ, R., DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Diagnóstico durante el embarazo de la isoimmunización feto-materna debida al factor A», *Sangre* 3, 1, 1, 1958.
- BROUSSY, J., DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Mise en évidence des facteurs sanguins D, C, c, C^w sur les plaquettes sanguines humaines», *C.R. Soc. Biol.* 152, 5, 847, 1958.
- BOUISSET, L., RUFFIÉ, J.: «Sur l'évolution du paludisme à *Plasmodium berghei* (Wincke et Lips) chez le rat blanc *Rattus norvegicus* L. carencé en vitamine A», *C.R. Soc. Biol.* 152, 1, 168, 1958.
- RUFFIÉ, J.: «Sur la périodicité des microfilaires sanguicoles de Guinée Portugaise», *Bull. Soc. Path. Exo.* 50, 65-69, 1958.
- HARANT, H., RIOUX, J.A., ATTISSO, RUFFIÉ, J.: «Variabilité génétique chez *Anopheles atroparvus*», *C.R. Soc. Biol.*, 151, 12, 2158, 1957.
- RIOUX, J.A., SICART, M., RUFFIÉ, J.: «Etude cytogénétique des anophèles du «complexe» *maculipennis* dans le sud de la France», *C.R. Soc. Biol.*, 152, 1, 181, 1958.
- BOUISSET, L., LESSA, A., RUFFIÉ, J.: «Etude de la survie des trypanosomes et des hématozoaires dans le sang conservé en glacière», *C.R. Soc. Biol.*, CLII, 4, 674, 1958.

- DUCOS, J., BROUSSY, J., RUFFIÉ, J.: «Mise en évidence des antigènes M et N dans les plaquettes sanguines humaines», *Rev. Hémat.*, 14, 2, 156, 1959.
- DUCOS, J., BROUSSY, J., RUFFIÉ, J.: «Peut-on affirmer que les antigènes de groupes sanguins existent dans les thrombocytes?», *Sang.*, 30, 6, 548, 1959.
- RUFFIÉ, J., BROUSSY, J., DUCOS, J.: «Mise en évidence de l'antigène P dans les plaquettes sanguines humaines», *Sangre*, 4, 156-162, 1959.
- BROUSSY, J., DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Mise en évidence des antigènes A₁ et H dans les plaquettes sanguines humaines par une méthode d'absorption», *C.R. Soc. Biol.*, 153, 3, 473, 1959.
- RUFFIÉ, J., HURON, R.: *Les méthodes en génétique générale et en génétique humaine*, Masson, 1959.
- BOUISSET, J., DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Technique d'hémagglutination passive dans la recherche de l'immunisation trypanosomienne», *Pathologie et Biologie*, 8, 1-2, 91, 1960.
- LESSA, A., RUFFIÉ, J.: «Sur la fréquence des groupes sanguins et de certaines maladies», *C.R. Soc. Biol.*, 154, 1, 211-213, 1960.
- RUFFIÉ, J.: «L'évolution des races et la séro-anthropologie», *C.R. Académie des Sciences*, 249, 2860-2862, 1959.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Notes sur l'hétérogénéité de certains clans Toubou du Sahara Oriental. Importance de l'isolement géographique», *C.R. Acad. Sciences*, 250, 2762-2764, 1960.
- LESSA, A., RUFFIÉ, J.: «Le facteur Diego chez les Chinois originaires de la province du Kouangtong», *Bull. Acad. Nat. Méd.*, 145, 1-2, 48-54, 1961.
- RUFFIÉ, J.: «Le facteur sanguin Diego en anthropologie biologique», *Bull. Société Ant.*, 2, 4, 457, 1961.
- TALEB, N., NASSIF, R., RUFFIÉ, J.: «Note préliminaire sur la répartition des groupes sanguins dans les ethnies libanaises», *C.R. Soc. Biol.*, 155, 5, 1125, 1961.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARSI, M.: «Nature et fréquence des anticorps du système Gm dans les populations du Haut-Languedoc», *C.R. Soc. Biol.*, 155, 7, 1591, 1961.
- RUFFIÉ, J., ROPARTZ, C., DUCOS, J., RIVAT, L.: «Note sur la répartition des groupes sériques dans les populations de la Saoura (Sahara Occidental)», *C.R. Soc. Biol.*, 155, 7, 1589, 1961.
- CABANNES, R., RUFFIÉ, J.: «Les types hémoglobiniques dans les populations des massifs montagneux du Sahara central (Hoggar et Tibesti)», *L'Anthropologie*, 65, 5, 467, 1961.

- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., Mlle VARS: «Sur les variations du pouvoir inhibiteur du facteur Gm (a) suivant le phénotype sérologique Gm des sujets», *C.R. Acad. Sciences*, 255, 403-405, 1962.
- RUFFIÉ, J., VARS, M.: «Etude des variations du pouvoir inhibiteur du facteur Gm (x) suivant le phénotype sérologique des sujets», *C.R. Acad. Sciences*, 255, 584, 1962.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., VARS, M.: «Mise en évidence des antigènes Gm^a, Gm^b, Gm^x dans les taches de sang sec», *Vox Sanguinis*, 7, 722, 1962.
- RUFFIÉ, J.: «Los métodos de estudio de los cromosomas de las células de la sangre y la aplicación en las hemopatías», *Revista de Hematología y Hemoterapia*, III, II, 13-41, 1962.
- YAYA KANE, RUFFIÉ, J.: «Etude hémotypologique de quelques groupes Peul, Toucouleurs, Ouoloff et Serere du Sénégal Occidental», *Bull. Soc. Anthropologie*, 4, XI, 545-553, 1963.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VERGNES, H.: «Etude hémotypologique des populations du Tidikelt (Sahara Central)», *Bull. Soc. Anthropol.*, XI, 4, 531, 1963.
- RUFFIÉ, (Mme Th.), RUFFIÉ, J.: «Note sur l'état de la denture chez les indiens Oyampis et Emerillons du Haut-Oyapock. (Guyane Française)», *Bull. de la Soc. d'Anthropologie*, XI, 4, 554, 1963.
- SARDOU, R., RUFFIÉ, J.: «Cultures de *Trypanosoma gambiense* (Dutton). Influence de la teneur du milieu en sodium», *C.R. Acad. Sciences*, 256, 4533, 1963.
- RUFFIÉ, J.: «Modification des chromosomes dans les cellules des leucémies aiguës», *Nouv. Rev. Française d'Hématologie*, 3, 6, 830, 1963.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., MARTY, Y.: «Révélation sur la papaine des anticorps anti-A ou anti-B fixés sur les hématies du nouveau-né atteint de maladie hémolytique par incompatibilité ABO», *Nouv. Rev. Française d'Hématologie*, 3, 5, 624, 1963.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARS, M.: «Sur les variations du pouvoir inhibiteur du facteur Gm (b) suivant le phénotype sérologique Gm des sujets», *Nouv. Rev. Française d'Hématologie*, 3, 5, 624, 1963.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARS, M.: «Nouvelle étude des variations du pouvoir saturateur du facteur sérique Gm (a) en fonction de l'ensemble du phénotype Gm de l'individu», *C.R. Soc. Biol.*, 157, 8-9, 1681, 1963.
- RUFFIÉ, J., MARQUES, P., MOURLAN, A.M.: «Etude cytogénétique de deux tumeurs cancéreuses», *C.R. Académie des Sciences*, 258, 1935-1937, 1964.

- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARSI, M.: «Sur les variations du pouvoir inhibiteur des facteurs Gm (a) et Gm (b) en fonction de la présence du facteur Gm (like) dans le sérum humain», *C.R. Acad. Sciences*, 258, 1638-1640, 1964.
- CABANNES, R., LARROUY, G., RUFFIÉ, J.: «Etude clinique et hématologique des Indiens du Haut-Oyapok et du Haut-Maroni (Guyane Française)», *Bull. Soc. Path. Ext.* 57, 2, 307-325, 1964.
- LARROUY, G., MARTY, Y., RUFFIÉ, J.: «Etude hémotypologique des populations Indiennes de la Guyane Française. I - Les groupes érythrocytaires», *Bull. Soc. Anthropol.*, XI, 7, 107, 1964.
- FERNET, P., LARROUY, G., RUFFIÉ, J.: «Etude hémotypologique des populations indiennes de la Guyane Française. II - Les groupes sériques du système Gm», *Bull. Soc. Anthropol.*, XI, 7, 119-123, 1964.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., MARTY, Y., VERGNES, H.: «L'évolution des antigènes érythrocytaires A₁ et H au cours des premières semaines de la vie extra-utérine», *C.R. Soc. Biol.*, 158, 2, 378, 1964.
- SARDOU, R., RUFFIÉ, J.: «Culture de *Trypanosoma gambiense* (Dutton 1902). II - Rôle du potassium: résistance de la souche à des doses toxiques», *C.R. Acad. Sciences*, 258, 1322-1323, 1964.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARSI, M., COLOMBIÈS, P.: «Disparition du facteur Gm (a) du sérum de malades atteints de leucose aiguë myéloblastique», *C.R. Acad. Sciences* 4-5, 4615-4617, 1964.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., VARSI, M., COLOMBIÈS, P.: «Etude de la modification des facteurs Gm au cours des leucoses», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 4, 5, 599, 1964.
- MOULLEC, J., KANE, Y., RUFFIÉ, J., NGUYEN VAN CONG: «Les groupes d'Haptoglobine et de Transferrine dans quatre échantillons de population du Sénégal», *Transfusion*, 7, 2, 161, 1964.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., MARTY, Y., SALLES-MOURLAN, A.M., COLOMBIÈS, P.: «Does a connexion exist between blood group modifications observed in leukaemia and certain chromosomal alteration», *Nature*, 203, 4943, 432-433, 1964.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., BIERMÉ, R., SALLES-MOURLAN, A.M., COLOMBIÈS, P., QUILICI, J.C.: «Chromosomal abnormalities in leukemias», *The Lancet*, September, 12, 589-590, 1964.
- RUFFIÉ, J., FERNET, P., DURRIEUX-VARSI (Mme): «Possibilités de quatre gènes principaux: Gm (a), Gm (b), Gm (ab), Gm (ax) dans les populations caucasoïdes», *C.R. Acad. Sciences*, 259, 2147-2148, 1964.

- RUFFIÉ, J., FERNET, P., HOBBE, Th.: «Note sur l'hérédité du facteur sérique humain Gm-like (Gm c)», *C.R. Acad. Sciences*, 259, 23, 4383, 1964.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., VARSI, M.: «Efficiency of searching Gm antigens for identification of blood stains in forensic medicine», *Nature*, 205, 4978, 1332, 1965.
- BENABADJI, M., RUFFIÉ, J., LARROUY, G., DUCOS, J., VERGNES, H.: «Etude hémotypologique des populations du massif du Hoggar et du Plateau de l'Aïr. I - Les groupes érythrocytaires», *Bull. Soc. d'Anthrop.*, 7, 11, 171-180, 1965.
- RUFFIÉ, J.: «Groupes sanguins et génétique humaine», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 5, 1, 175, 1965.
- RUFFIÉ, J., LARROUY, G., BENABADJI, M., VERGNES, H.: «Etude hémotypologique des populations des massifs du Hoggar et du plateau de l'Aïr. II - Les groupes sériques», *Bull. Soc. d'Anthropologie*, 7, 181-184, 1965.
- RUFFIÉ, J., BARDIER, A., DUCOS, J., COLOMBIÈS, P., REGNIER, Cl., SALLES-MOURLAN, A.M.: «Anomalies crâniennes et translocation des grands bras d'un chromosome moyen sur un chromosome de la paire I», *C.R. Acad. Sciences*, 260, 1821, 1965.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., MARTY, Y., OHAYON, E.: «I Antigen in leukaemic patients», *Nature* 208, 5017, 1329-1330, 1965.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., BIERMÉ, R., COLOMBIÈS, P., SALLES-MOURLAN, A.M.: «Multiple chromosomal abnormalities in an acute exacerbation of myeloid leukemia», *Lancet*, 1, 7385, 609-610, 1965.
- RUFFIÉ, J., BIERMÉ, R., COLOMBIÈS, P., DUCOS, J., MARTY, Y., OHAYON, E.: «Anomalies chromosomiques et disparition de la substance H chez un malade du groupe O atteint de leucose myéloblastique», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 5, 3, 501, 1965.
- GESSAIN, R., RUFFIÉ, J., KANE, Y., CABANNES, R., GOMILA, J.: «Note sur la séro-anthropologie de trois populations de Guinée et du Sénégal: Conagui, Bassari, et Bédik (groupes ABO, MN, Rh, Kell, Gm et Hémoglobines)», *Bull. de la Soc. d'Anthropologie*, XI, 8, 5-18, 1965.
- RUFFIÉ, J., TALEB, N.: «Etude hémotypologique des ethnies libanaises», Hermann, 1965.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., BIERMÉ, R., COLOMBIÈS, P., SALLES-MOURLAN, A.M.: «Chromosomes in chronic lymphocytic leukaemia», *The Lancet*, July, 23, 227, 1966.

- CHILLING RATHFORD, LARROUY, G., MILLE, R., RUFFIÉ, J.: «Etude hémotypologique de la population Indienne de l'île Dominique. I - Les groupes érythrocytaires», *Anthropologie*, 70, 3-4, 319, 1966.
- RUFFIÉ, J., VIRENQUE, J., BARDIER, A., COLOMBIÈS, P.: «Remaniements chromosomiques complexes portant sur les autosomes s'accompagnant d'anomalies crânio-faciales et d'un omphalocoele», *C.R. Acad. Sciences*, 262, 386-389, 1966.
- RUFFIÉ, J.: «Les enzymes du sang en anthropologie», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 6, 2, 330, 1966.
- RUFFIÉ, J.: «Hémotypologie et évolution diversifiante des groupes humains», *C.R. Acad. Sciences*, 262, 657-659, 1966.
- RUFFIÉ, J., LARROUY, G., VERGNES, H.: «Hématologie comparée des populations amérindiennes de Bolivie et phénomènes adaptatifs», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 6, 4, 544, 1966.
- RUFFIÉ, J., VERGNES, H., HOBBE (Th): «Sur la réversibilité de la méthémoglobinisation des hématies chez les populations indigènes du Corridor Interandin. Essai d'interprétation», *C.R. Acad. Sciences*, 262, 1956, 1968, 1966.
- RUFFIÉ, J., BENABADJI, M., LARROUY, G.: «Etude hémotypologique des populations sédentaires de la Saoura (Sahara Occidental). I - Les groupes sanguins érythrocytaires», *Bull. Soc. Anthropologie*, XI, 9, 45-53, 1966.
- RUFFIÉ, J.: «Haemotypology and diversifying evolution of human groups. New Zealand Symposium on geographical haematology, Dunedin 16 août 1966», *The New Zealand Medical Journal*, 65, 412, 844, 1966.
- BERNARD, J., RUFFIÉ, J.: «Remarques sur l'hématologie géographique», *Acta Haematologica*, 36, 1-11, 1966.
- RUFFIÉ, J.: «La définition génétique de l'espèce humaine», *C.R. Soc. Anthropol.* 9, XIe, 409, 1966.
- DUCOS, J., RUFFIÉ, J., OHAYON, E., MARTY, Y.: «Mise en évidence par immuno-fluorescence d'anticorps anti-Rhésus fixés sur les cellules amniotiques prélevées chez des mères immunisées au facteur Rhésus», *C.R. Soc. Biol.*, 160, 12, 2484, 1966.
- RUFFIÉ, J.: *Hémotypologie et évolution du groupe humain*, Hermann, 1966.
- RUFFIÉ, J., BERNARD, J.: *Ecologie Humaine et les caractères héréditaires du sang* tomo I, Masson, 1966.

- RUFFIÉ, J., CARLES-TROCHAIN, E.: «Etude hémotypologique des populations amérindiennes de la forêt amazonienne et des hauts-plateaux andins. Analyse des phénomènes adaptatifs. WHO/PAHO/OPB/ Meeting of investigators on population biology of altitude. SOH/ALT/WP/67-5».
- TALEB, N., RUFFIÉ, J.: «Hémotypologie des populations jordaniennes», *Bull. Soc. Anthropol.*, 3, XIIe, 269-282, 1968.
- CABANNES, R., LABIE, D., ROSA, J., RUFFIÉ, J., BIERMÉ, R.: «Une nouvelle hémoglobine par mutation portée sur la chaîne . L'hémoglobine I Toulouse», *C.R. Acad. Sciences*, 269, 1, 7, 1969.
- QUILICI, J.C., RUFFIÉ, J., MOULIN, J., BERTHIER, J.: «Variations de la thrombocytémie avec l'altitude dans les populations humaines de la région andine», *C.R. Acad. Sc.*, 268, 2423-2425, 1969.
- RUFFIÉ, J., BOULOUX, C.: «Sur la différence de spécificité des réactifs anti-H d'origine animal (sérum d'anguille *Anguilla anguilla*) et d'origine végétal (*Ulex europaeus*) vis-à-vis des hématies de certains primates», *C.R. Acad. Sciences*, 269, 2, 278-280, 1969.
- HENROTTE, J.G., RUFFIÉ, J.: «Sur les variations de la Kaliémie des populations amérindiennes du Corridor Interandin», *C.R. Acad. Sciences*, 269, 2, 278-280, 1969.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., BOISSEZON, J.F. de, BLANC, M.: «Différence d'activité inhibitrice du parachlorophénol et de l'orthochlorophénol vis-à-vis des anticorps anti-Gm 1», *C.R. Soc. de Biologie*, 163, 6, 1446, 1969.
- RUFFIÉ, J., CARLES-TROCHAIN, E., QUILICI, J.C., BOULOUX, C.: «Etude hémotypologique et épidémiologique des Maya de la région de Peto (Yucatan mexicain)», *Bull. et Mém. Soc. Anthropol.*, 4, 281-294, 1969.
- RUFFIÉ, J., VERGNES, H.: «Sur la présence de la G6PD de type A chez les Maya du Yucatan mexicain», *C.R. Acad. Sciences*, 269, 469-472, 1969.
- RUFFIÉ, J., BOULOUX, C., RUFFIÉ, P.: «Sur les anticorps naturels anti-primates du sérum humain», *C.R. Acad. Sciences*, 269, 25, 2624, 1969.
- RUFFIÉ, J.: «Le métissage», *Sciences*, 22, 58-59, 1969.
- RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., DUCOS, J., KESSOUS, A.: «Réactivité comparée in vitro des lymphocytes de l'homme et de quelques Primates non hominiens», *C.R. Soc. Biol.*, 163, 12, 2758, 1969.

- BENABADJI, M., RUFFIÉ, J., LEFÈVRE-WITIER (Ph.): «Les grandes données de l'hémostase des populations sahariennes», *Symposium sur l'Homme saharien*, Alger, octobre 1969.
- CABANNES, R., BIERMÉ, R., RUFFIÉ, J.: «Haemoglobin I Toulouse: B 66 (E 10). Lys Glu: a new abnormal Haemoglobin with a mutation localized on the Porphyrin surrounding Zone», *Nature*, 223, 5202, 190-191, 1969.
- RUFFIÉ, J., QUILICI, J.C., FERNET, P.: «Sur l'expression phénotypique des chromosomes Rz du système Rhésus (étude de la population Chipaya des Hautes Andes)», *C.R. Acad. Sciences*, 270, 20, 2489-2491, 1970.
- QUILICI, J.C., RUFFIÉ, J., MARTY, Y.: «Hémostase du groupe paléo-amérindien des Andes: les Chipaya», *Nouv. Rev. Française d'Hématologie*, 10, 6, 727-731, 1970.
- RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., CARLES-TROCHAIN, E., MOUNIÉ-GINOUX (Ch.): «Etude cytogénétique des quatre espèces de primate. Comparaison avec le caryotype humain», *Annales de Génétique*, 13, 1, 1970.
- RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., DUCOS, J.: «Anomalies nucléaires apparaissant après stimulation par la phytohémostagglutinine au niveau des lymphocytes de Babouin (*Papio papio*) soumis à une injection de diéthylamide de l'acide lysergique (L.S.D.)», *C.R. Acad. Sciences*, 270, 4, 644-647, 1970.
- HENROTTE, H., DEPRAITERE, R., RUFFIÉ, J.: «L'ionogramme sanguin des populations amérindiennes du Corridor Interandin et les processus adaptatifs», *Compte Rendu des Séances de la Société de Biologie*, 164, 3, 487, 1970.
- RUFFIÉ, J.: «Le mécanisme chromosomique de l'homínisation, "L'Homme"», *Revue Française d'Anthropologie*, 10, 4, 1970.
- RUFFIÉ, J., DUCOS, J., COLOMBIÈS, P., CARLES-TROCHAIN, E.: «Les anomalies chromosomiques dans les leucoses aiguës», *Nouv. Rev. Franç. d'Hématologie*, 10, 1, 84, 1970.
- BLANC, M., DUCOS, J., RUFFIÉ, J.: «Un nouvel allotype Gm chez l'homme: le facteur Bet marqueur "racial" probable», *C.R. Acad. Sc. Paris*, 271, 1, 145-147, 1970.
- RUFFIÉ, J.: «Les données de l'immunogénétique et de cytogénétique et le monophylétisme humain», *L'Anthropologie*, 75, 1-2, 57-84, 1970.
- RUFFIÉ, J.: «Sur les paratypes: antigènes communs de certains groupes de primates», *C.R. Acad. Sc.*, Paris, 271, 2437-2439, 1970.

- RUFFIÉ, J., SCHOENWETTER, D.: «Sur la variabilité des anticorps anti-singes dans le sérum humain AB», *C.R. Acad. Sc.*, Paris, 272, 159-162, 1971.
- RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., GROZDEA, J.: «Action expérimentale du diéthylamide de l'acide lysergique (L.S.D. 25) sur les leucocytes du singe *Papio papio*», *C.R. Académie de Médecine*, 155, 9-10, 180-189, 1971.
- RUFFIÉ, J., BOULOUX, C.: «Sur la présence d'une substance inhibitrice de l'anticorps humain anti-i dans le sérum de plusieurs espèces de singes de l'ancien et du nouveau monde», *C.R. Acad. Sc.*, Paris, 272, 1709-1712 1971.
- RUFFIÉ, J., MARTY, Y.: «Sur de nouvelles familles d'immunoglobulines présentes spontanément dans le sérum humain et détectées par des hématies de primates non hominiens», *C.R. Acad. Sc.*, 273, 14, 1244-1246, 1971.
- RUFFIÉ, J., BERNARD, J.: *Variations non héréditaires du sang. Hématologie géographique et ethnico-sociale. Données de l'hématologie géographique. Cause de la répartition des caractères sanguins*, tomo II, Masson, 1971.
- BIERMÉ, R., LABIE, D., ROSA, J., CABANNES, R., MAURAN-SENDRAIL, A., RUFFIÉ, J.: «Les tribulations cliniques de l'Hb I Toulouse», *Nouvel. Rev. Fr. d'Hémat.*, 12, 4, 506-510, 1972.
- RUFFIÉ, J., MARTY, Y.: «Heteroagglutinins in human sera specific for erythrocytes of non human primates», *J. Med. Primat.*, 1, 4, 211-219, 1972.
- RUFFIÉ, J., BLANC, M.: «Sur l'évolution des immunoglobulines chez l'homme et certains primates non hominiens», *C.R. Acad. Sci.*, Paris, t. 275, p. 887-889, 1972.
- GOURDIN, D., VERGNES, H., BOULOUX, C., RUFFIÉ, J., GHERARDI, M.: «Polymorphism of erythrocytes G6PD in the Baboon», *Amer. J. Phys. Anthropol.*, 37, 2, 281-287, 1972.
- MONNET, A., CABADI, Y., RUFFIÉ, J., VERGNES, H.: «Données actuelles de l'immunologie quantitative en hématologie des populations», *Nouv. Rev. Fr. d'Hémat.*, 12, Núm. 4, 476-483, 1972.
- RUFFIÉ, J., COLOMBIÈS, P., GROZDEA, J.: «Nouvelle étude de l'action expérimentale de fortes doses de diéthylamide de l'acide lysergique (L.S.D. 25) sur la réactivité lymphocytaire à la phytohémagglutinine et sur le caryotype du babouin (*Papio papio*)», *Bull. Acad. Nat. Médecine*, 172, p. 298-303, 1972.

- RUFFIÉ, J.: *Leçon inaugurale prononcée au Collège de France le 7 décembre 1972. Collège de France, Chaire d'Anthropologie Physique.*
- RUFFIÉ, J.: «Les frontières chromosomiques de l'homínisation», *C.R. Acad. Sci.*, 276, 11, 1709-1711, 1973.
- RUFFIÉ, J.: «La signification anthropologique des antigènes publics et des antigènes privés», *C.R. Acad. Sci.*, 277, 24, 2715-2718, 1973.
- BLANC, M., BOULOUX, C., RUFFIÉ, J., DUCOS, J.: «Différences de spécificité des anti-Gm humains révélées par les sérums de primates non homíniens», *Com. Soc. Franç. d'Immunologie*, 5-6 avril 1973.
- RUFFIÉ, J.: «Les données de l'immunogénétique et le processus de spéciation chez les primates», *C.R. Acad. Sci.*, 276, 13, 2101-2104, 1973.
- BERNARD, J., RUFFIÉ, J.: «Limites de l'hématologie géographique: l'hématologie ethnologique», *C.R. Acad. Sci.*, 278, 1301-1307, 1974.
- VERGNES, H., YOSHIDA, A., GOURDIN, D., GHERARDI, M., BIERMÉ, R., RUFFIÉ, J.: «G6PD Toulouse: A new variant with marked instability and severe deficiency discovered in a family of mediterranean ancestry», *Acta Haematologica*, 51, 4, 240-249, 1974.
- RUFFIÉ, J., BERNARD, J.: «Peuplement du Sud-Ouest européen. Les relations entre la biologie et la culture», *Cahiers d'Anthropologie et d'Ecologie Humaine*, II, 2, 3, 1974.
- DUCOS, J., MARTY, Y., RUFFIÉ, J.: «A case of Ax phenotype transmitted by an A₂B parent», *Vox Sanguinis*, 29, 5, 390-393, 1975.
- DUCOS, J., MARTY, Y., RUFFIÉ, J.: «A family with one child of phenotype A_m. Providing further evidence for the existence of the modifier genes $\bar{Y}_y$ », *Vox Sanguinis*, 28, 6, 456-459, 1975.
- RUFFIÉ, J., BERNARD, J.: «L'influence de la culture sur l'évolution des structures biologiques des groupes humains», *C.R. Soc. Biol.*, 169, 1, 11-21, 1975.
- DUGOUJON, J.M., BLANC, M., RUFFIÉ, J., DUCOS, J., CAMBEFORT, Y.: «Mise en évidence dans certains sérums anti-Gm (1) d'origine humaine d'une antiglobuline réagissant spécifiquement avec les IgG de bœufs», *C.R. Acad. Sci.*, 283, 2, 219-221, 1976.
- RUFFIÉ, J.: *Remarques sur l'hématologie ethnologique dans "Actualités Hématologiques"*, Masson, 1976.
- RUFFIÉ, J.: *De la biologie à la culture*, Flammarion, 1976.
- RUFFIÉ, J., SOCHA, W.: *Blood groups in primates*, Masson, 1982.
- RUFFIÉ, J.: *Traité du vivant*, Fayard, 1982.

EXCLÒS DEL PRÉSTEC

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Reg. 122.516

Sig. UAB DHC 16

Ref 12500

